



## Finanssivalvonnalle

Lausuntopyyntö: 2.12.2015 / FIVA 13/01.00/2015

Finanssivalvonnan vakuutusyhtiöiden, työeläkevakuutusyhtiöiden, vakuutusyhdistysten, vakuutusomistusyhteisöjen, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeiden ja lailla perustettujen eläkelaitosten kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskeva määräys- ja ohjelunokset (MOK)

### FINANSSIALAN KESKUSLIITON LAUSUNTO

- Finanssialan Keskusliitto (jatkossa FK) toteaa, että vakuutustoimialan tilinpäätösasetuksia ei ole ollut lausunnolla, joten määräys- ja ohjekokoelman (jatkossa MOK) muutosten yhdenmukaisuus tilinpäätösasetuksen muutoksiin ei ole tässä vaiheessa todettavissa. Osa MOK –luonnoksessa esitetyistä muutoksista edellyttää vastaavaa muutosta tilinpäätösasetukseen.
- Talousvaliokunnan esityksen mukaisesti (*Valiokunta [8.12.2015] pitää myös perusteltuna olettaa, etteivät ehdotetut muutokset mm. verotuksellisista syistä olennaisesti muuta nykyistä käyvän arvon käyttöä tai arvostustapaa*) FK katsoo tärkeäksi, että käyvän arvon sääntely pysyy nykyisenlaisena, kun ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n mukaista arvostusta. Toimialan tulee saada toistaiseksi käyttää nykyisiä käypiä arvoja arvostamiseen muuallakin kuin vain sijoitusten esittämiseen käyvin arvoihin tilinpäätöksen liitetiedoissa (tilinpäätöksen laatiminen, sijoitussidonnaista vakuutusta kattavien sijoitusten arvostamiseen käypään arvoon, solvenssi-II laskenta, tunnusluvut jne.).
- FK esittää, että nykyinen MOK:in kappale 10 ("Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon...") jätettäisiin nykyiselle paikalleen MOK:in rakenteessa. Luvulla on vastaava tarve kuin rahoitussektoria koskevassa määräys- ja ohjekokoelmaluonnoksessa (x/2016) on esitetty. Pankkitoimialan sääntelyä vastaavasti MOK:issa tulisi jo tässä vaiheessa todeta mm. *kansallisten* asunto-osakkeiden ja keskinäisten kiinteistöyhteisöjen osuuksien käsittely, tytär- ja omistusyhteisyhtiöiden osakkeiden ja osuuksien käsittely erillistilinpäätöksessä sekä termierot standardien ja kirjanpitolain välillä (esim. muun laajan tuloksen erät ja rahoitusinstrumentti/rahoitusväline). Yhdenmukainen rakenne sekä vakuutus- että pankkisektorilla helpottaa säännösten soveltamista finanssiryhmittymissä. Lähtökohtahan on molemmilla sektoreilla sama eli sovelletaan rahoitusinstrumenttien ja sijoituskiinteistöjen arvostamiseen suoraan IAS/IFRS -standardeja.
- FK kiinnittää huomiota sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutoksen kirjaamiseen silloin, kun ne esitetään taseessa käypään arvoon arvostettuna. Kirjanpitolain muutoksen mukaan käyvän arvon muutos tulee merkitä käyvän arvon rahastoon ja IFRS -standardien mukaan ko. käyvän arvon muutos merkitään tulokseen. FK toteaa, että vakuutustoimialalla sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos tulee saada merkitä IFRS -standardien mukaisesti. Vakuutusyhtiön liiketoimintamalli tukee tulokseen kirjaamista.



- FK kiinnittää huomiota siihen, että vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivin (91/674/ETY) mukaan pääomalainoja ei merkitä omaan pääomaan.
- FK toteaa, että säännöksiin (VYL, asetukset ja voimassa oleva MOK luku 10) tehtyjen muutosten jälkeen työeläkevakuutusyhtiöiden ei ole edes periaatteessa mahdollista merkitä sijoituksia käypään arvoon tilinpäätöksessään (tase). FK kiinnittää huomiota siihen, että työeläkelaitosten käyvän arvon säännökset (työryhmän ehdotus 2012) tulisi valmistella kiireellisesti lain säännöksiksi. Esim. käyvän arvon muutoksen kirjaaminen käyvän arvon rahastoon ei sovellu työeläkevakuutusyhtiöille.
- FK toteaa, että MOK -luonnoksessa muuttuneet määräyksen ja ohjeen kohdat on esitetty selkeästi, mikä helpottaa lausunnon antamista.

### Yksityiskohtaiset kommentit:

#### Luku 4

Kappale 4.5 (Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon) alakohta 27

FK esittää, että alakohdassa 27 ja luvussa 10 selvennettäisiin sijoitussidonnaista vakuutusta koskevien sijoitusten arvostamista taseessa käypään arvoon, esim. ”*Sijoitussidonnaista vakuutusta kattavat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon luvun 10.1 mukaisesti, mikäli henkivakuutusyhtiö ei sovellu muuta vakuutusta (muuta kuin sijoitussidonnaista) kattavien sijoitusten arvostamiseen kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n mukaista arvostusta*”. Sijoitussidonnaista vakuutusta kattavien sijoitusten arvostamisessa tulee saada toistaiseksi käyttää nykyisiä käypiä arvoja.

FK kiinnittää huomiota sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutoksen kirjaamiseen silloin kun ne esitetään taseessa käypään arvoon arvostettuna. Kirjanpitolain muutoksen mukaan käyvän arvon muutos tulee merkitä käyvän arvon rahastoon ja IFRS -standardien mukaan ko. käyvän arvon muutos merkitään tulokseen (tulosaikutteisesti, IAS40). FK toteaa, että vakuutustoimialalla sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos tulee saada merkitä IFRS -standardien mukaisesti. Vakuutusyrityksen liiketoimintamalli tukee tulokseen kirjaamista. Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutoksen merkitseminen käyvän arvon rahastoon on kansallista lisäsääntelyä ja se ei ole peräisin tilinpäätösdirektiivistä. Asian sääntelyssä tulee ottaa huomioon toimialan erityispiirteet ja liiketoimintamalli. Asiasta tulee säätää laissa, joten sääntelyä (VYL) tulee muuttaa vakuutustoimialalla tulevaisuudessa mm. sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutosten käsittelyn osalta.

#### Luku 5

Kappale 5.1 (Hankintamenojen arvostaminen)

Alakohta 6 on poistettu. FK esittää, että viittaus KILA:n yleisohjeeseen kiinteiden menojen (*välilliset menot*) lukemisesta hankintamenoon (31.1.2007) säilytetään, koska kiinteiden menojen lukeminen esim. rakennuksen hankintamenoon on vakuutustoimialallakin mahdollista. KILA:n yleisohje sisältää yksityiskohtaisempaa sääntelyä asiasta. Ohje tulisi kuitenkin päivittää termien (muuttuvat/kiinteät kustannukset – välittämät/välilliset kustannukset) osalta.



## Luku 10

### Luku 10 (**poistettu**/Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon...)

FK esittää, että luku "Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon..." säilytetään MOK:in rakenteessa ja siinä säännellään pankkitoimialan MOK -muutosta vastaavasti mm. kansallisten asunto- ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien käsittelystä IAS/IFRS- standardissa (*Rahoitusvälineenä ei pidetä asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua osakeyhtiön osaketta eikä osuutta muussa yhteisössä, joka harjoittaa vain sen yhtiöjärjestyksessä ja säännöissä yksilöityjen kiinteistöjen ja omistusta ja hallintaa. IFRS -standardeja sovellettaessa näitä pidetään kiinteistösijoituksina.*), tytä- ja omistusyhteisön osakkeiden ja osuuksien käsittely erillistilinpäätöksessä ja mm. termierot standardien ja kirjanpitolain välillä (esim. rahoitusinstrumentit, muun laajan tuloksen erät). Kansalliset asuntoyhteisöjen osakkeet ja keskinäisten kiinteistöyhteisöjen osuudet ovat kiinteistösijoituksia sekä IAS39:n että jatkossa myös IFRS9:ää sovellettaessa (1.1.2018-). IAS39:n alakohdan 2 ja IFRS9:n alakohdan 2.1 mukaan standardia ei sovelleta tytä- ja omistusyhteisöyrittäjäomistuksiin (rahoitusinstrumentit). Edellä todetut erot säilyvät myös sovellettaessa tulevaa IFRS9:ää.

### Luku 10 (**uusi**/Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen)

FK toteaa, että talousvaliokunnan esityksen mukaisesti (*Valiokunta [8.12.2015] pitää myös perusteltuna olettaa, etteivät ehdotetut muutokset mm. verotuksellisista syistä olennaisesti muuta nykyistä käyvän arvon käyttöä tai arvostustapaa*) toimiala katsoo tärkeäksi, että käyvän arvon sääntely pysyy toistaiseksi nykyisenlaisena ja toimiala saa käyttää nykyisiä käypiä arvoja totuttuun tapaan muuhunkin kuin vain tilinpäätöksen liitetiedoissa (tilinpäätöksen laatiminen, sijoitussidonnaista vakuutusta kattavien sijoitusten arvostamiseen taseessa käypään arvoon, solvenssi-II laskenta, tunnusluvut jne.). Käypiä arvoja käytetään tilinpäätöksessä ja sen laatimisessa laajemmin kuin vain tilinpäätöksen liitetiedoissa. Määräyksissä tulee selkeyttää mm. sijoitussidonnaista vakuutusta kattavien sijoitusten arvostamista taseessa käypään arvoon, sijoitusten käypien arvojen käyttöä solvenssi-II laskennassa ja nykyisten käypien arvojen käyttämistä muuallakin kuin vain liitetiedoissa.

#### Kappale 10.1 (Yleistä)

Alakohtaan 9 on siirretty aikaisemmin johdannaisten käyvän arvon määrittämisen yhteydessä todettu *'Vastapuoliriskiin, sopimusten likvidisyyteen, arvonmääritysmenetelmien epävarmuustekijöihin ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyvät näkökohdat tulee ottaa arvostuksessa huomioon varovaisuuden periaatteen mukaisesti'*. Liiallista varovaisuutta on kuitenkin syytä välttää. Käypä arvo tarkoittaa mahdollisimman oikeaa arvoa, jolloin sen kanssa on ristiriidassa määräys, että käypiä arvoja määritetään *varovaisuuden periaatteella*. Määräys tulisi säilyttää johdannaisten käyvän arvon määrittämisen yhteydessä.

#### Kappale 10.1.2 (Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen)

Alakohdan 33 kolmas lause on poistettu. FK toteaa, että määräyksen kohta "Käypä arvo muutetaan Suomen rahaksi noudattaen, mitä ulkomaanrahan määräisten saamisten ja velkojen muuttamisesta Suomen rahaksi sanotaan luvun 4 alakohdassa 4.4." on edelleen ajanmukainen ja relevantti sijoituksen käyvän arvon määrittämisessä, joten määräyksen kohtaa ei tule poistaa.

## Luku 11

### Kappale 11.1 (Tuloslaskelma kaava)

Tuloslaskelman riviä 'Osuus osakkuusyrityksien voitosta (tappiosta)' alaviitteistä on vedetty yli kohta 15 "Jos erän erityisluonne sitä vaatii, se merkitään kuitenkin joko sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin tai satunnaisiin tuottoihin /kuluihin." FK:n mielestä pitäisi säilyttää mahdollisuus merkitä osakkuusyrityksen



tulos sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin silloin kun osakkuusyritykset ovat sijoitustoimintaan kuuluvia. Eli alaviite 15 voisi kuulua ”Jos erän erityisluonne sitä vaatii, se merkitään kuitenkin sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin”.

Tuloslaskelmassa on välitulos ”Voitto (Tappio) varsinaisesta toiminnasta”. Tarvitaanko vakuutusyhtiöiden erillistilinpäätöksen kaavassa enää välisummaa ”Voitto (Tappio) varsinaisesta toiminnasta” vai voisiko sen jättää pois?

Tuloslaskelman rivi Tuloverot varsinaisesta toiminnasta ja siihen liittyvä alaviite 16) lienee ollut tarkoitus poistaa ja esittää verot rivillä Tuloverot? (vrt. teksti kohdassa 11.2.14).

Alakohdasta 10 on poistettu määräys ”Mikäli yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudella ja edellisellä tilikaudella, niin se on jätettävä pois tuloslaskelmasta”. FK esittää, että määräystä ei poisteta, koska vastaava säännös on pankkitoimialalla ja yleisellä toimialalla edelleen.

## Luku 12

Kappale 12.1 (Taseen kaava)

Alakohdasta 6 on poistettu määräys ”Mikäli yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudella ja edellisellä tilikaudella, niin nimike on jätettävä pois taseesta”. FK esittää, että määräystä ei poisteta, koska vastaava säännös on pankkitoimialalla ja yleisellä toimialalla edelleen.

Tasekaava

FK kiinnittää huomiota, että vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiivin (91/674/ETY) mukaan pääomalainoja ei merkitä omaan pääomaan. Pääomalaina merkitseminen omaan pääomaan on kansallinen kirjanpitolain lisäsääntely. Muutos ei perustu tilinpäätösdirektiivin muutoksiin. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi menee erityissäädöksenä yleisen tilinpäätösdirektiivin edelle. *FK kiinnittää huomiota myös siihen, että omaan pääomaan merkittäville ”IFRS”-pääomalainoille ei yleisen kirjanpitoasetuksen muutos ehdotuksessa ole omaa riviä omassa pääomassa.* Kirjanpitovelvollisella voi olla muitakin pääomalainoja kuin ns. ”IFRS” -pääomalainoja.

Alakohta 61 (Pääomalainat)

Määräyksessä todetaan, että pääomalainojen osalta sovelletaan kirjanpitolain 5 luvun 5c §:ää. Ko. pykälän mukaan ” *Omaan pääomaan saadaan merkitä erilliseksi eräksi sellainen pääomalaina, jota osakeyhtiö tai osuuskunta pitää ehdoiltaan oman pääoman luonteisena siten kuin IAS -asetuksella hyväksytyissä tilinpäätösstandardeissa omaan pääomaan luettavilta arvopapereilta edellytetään. Muussa tapauksessa tällainen laina merkitään vieraaseen pääomaan.*”. FK kiinnittää huomiota siihen, että vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin (91/674/ETY) mukaan pääomalainoja ei merkitä vakuutusyrityksen omaan pääomaan. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi menee erityissäädöksenä yleisen tilinpäätösdirektiivin edelle.

FK toteaa lisäksi, että määräyksiä ja ohjeita ei ole myöskään muutettu johdonmukaisesti kaikilta osin pääomalainan osalta. Pääomalainoja koskeva muutos on määräyksissä ja ohjeissa jäänyt keskeneräiseksi.

## Luku 14

Kappale 14.23. (Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot)

Alakohdasta 99 ehdotetaan poistettavaksi henkilöstöä koskeva jaottelu. FK kannattaa ehdotusta, koska jaottelu on vanhanaikainen.



Kappale 14. 25 (Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet ja vastuusitoumukset ja lähipiiriliiketoimet)  
Alakohdissa 103 ja 104 on viittaus lähipiirin määrittelyssä OYL 8 luku 5 § 1 momenttiin, po. OYL 8 luku 6 § 1 momentti.

Kappale 14.27 (Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot - työeläkevakuutusyhtiöt)  
Alakohtaan 106 on jäänyt vahinkovakuutusta koskeva viite: *Tasoituspäättämismäärä suhteessa täyteen määräänsä % 4 ja teksti (Annettu x.x.2011, voimaan 1.1.2016).*

## Luku 15

Luku 15.2.1 (Yleistä)

Alakohta 59

FK kiinnittää huomiota siihen, että vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin mukaan pääomalainoja ei merkitä vakuutusyrityksen omaan pääomaan. Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi menee erityissäädöksenä yleisen tilinpäätösdirektiivin edelle. Ks. edelliset kohdat.

Alakohta 62

Kohtaan on jäänyt vielä vapaaehtoiset varaukset, po. verotusperusteiset varaukset.

Alakohdassa 112 on tasoituspäättämismäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa. Henkivakuutusyhtiöiden tasoituspäättämismäärä esitetään siirtymäkauden ajan korvausvastuuna eikä tasoituspäättämismääränä, kts. alla? Erittely lienee turha.

### **Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta 304/2015 4 § 2 momentti Tasoituspäättämismäärä**

Henkivakuutusyhtiön tasoituspäättämismäärä katsotaan kuuluvan vakuutusyhtiölain 9 luvun 3 §:ssä määriteltyyn korvausvastuuseen siirtymäkauden ajan.

Alakohta 117 pitäisi poistaa, koska vakavaraisuustunnusluvut eivät enää ole osa tilinpäätöstä.

## Luku 16

Alakohdassa (4) on yliviivattu viittaus VYL:iin. Kuitenkin VYL:ssä säädellään edelleen esim. vastuunsiirtojen ilmoittaminen toimintakertomuksessa.

## Luku 17

Alakohta 17.1.3 (Lakisäätteistä eläketurvaa tarjoavien laitosten tilinpäätöstietojen yhdisteleminen)

STM:n toteaa asiaa koskevan vakuutusyhtiölain muutosten perusteluissa: *"Lähtökohtaisesti olisi konsernitilinpäätöksen laatijan, tilintarkastajan ja valvojan viranomaisen asia tulkita, syntykö tilanteita, joissa työeläkevakuutusyhtiön yhdistely on perusteltua"*. FK:n käsityksen mukaan lakia ei voi korvata viranomaisen määräyksellä ja lain tarkoitus tulee toteutua viranomaismääräyksissäkin. FK pitää kannatettavana kuitenkin sitä, että asia (esim. työeläkevakuutusyhtiötä ei yhdistellä toisen yhteisön konsernitilinpäätökseen) todetaan jatkossa MOK:issa, koska asiaa koskeva säännös on poistettu laista.



## Liitteet

### Liite 2

Taulukossa VA03 on Vapaaehtoiset varaukset, po. Verotusperusteiset varaukset.

### Liite 6

Taulukoissa VA01a, VA01b VA01c on muutettu ”Voitto (Tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja”. Rivin nimi on edelleen tuloslaskelmakaavassa ”Voitto (+) tai tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja”.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Esko Kivisaari  
varatoimitusjohtaja